Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ленин—Сталин паша верч кучедалаш ямде лий!

Ямде лий

ВЛКСМ МАРОБКОМЫН ОРГАНЖЕ

Адрес: Йошкар-Ола. Совет пӧрт, „Ямде лий“ редакций.

Большевик-шамычын конференцийышт

Таче мемнан самырык Марийский республикын столицешыже—Йошкар-Олаш марийский большевик-шамычын XIX конференцийышт почылтеш.

Конференцийыш районласе партийный конференций да погынымаш-шамычыште, городской партийный конференцийыште сайлен колтымо делегат-шамыч лийыт. Нуно XIX Марийский областной конференцийыште ВКП(б) Обкомын отчетный докладшым колыштыт да обсуждатлат. Тыгак ревизионный комиссийын отчетшым колышташ тӱҥалыт. Делегат-шамыч ВКП(б) областной комитетын у составшым да ревизионный комиссийым сайлат.

Марийский партийный организаций шкенжын XIX конференцийышкыже ВКП(б) Центральный Комитет ден родной Сталин йолташ йыр пеҥгыдын сплотитлалтын толын. Тудо шке радамжым калыкын тушманже-шамыч деч эрыктен.

Ожно, капитализм годым, марий калыкын илышыже пеш нелэ да правадыме лийын. Царский чиновник, поп да кулак-шамыч шемер марийым шонымышт семын ыдырeныт, эксплоатироватленыт.

Великий Октябрьский революций тушманым йӧршын шалатен. Тиде революцийым Ленин ден Сталин вуйлатыме дене коммунистический партий ямдылен. Социалистический революций моло калык семынак Марий калыкымат эрыкыш луктын да тудлан шке эрыкше дене пеледашыже корным волгалтарен. Кызыт мемнан республикат моло автономный республика-шамыч семынак пеледын шога, марий калыкат пиалан ила. Сталин йолташын вуйлатымыже дене Марийский партийный организаций марий калыкым эше волгыдо, эше чапле илышыш наҥгайышаш верч тырша.

Коммунист-шамыч пашам ыштат и тунемыт. Нуно ВКП(б)-ын героический историйжым, Марксын—Энгельсын—Ленинын—Сталинын чапле трудыштым виян тунемыт. Тыге коммунизмын йӧршеш сеҥен шуктымыжо верч кучедалаш куатле вийым налыт. Чыла тунемше ден пионер-шамычлан сайын да отлично тунемаш, пашам ышташ, сознательный дисциплина верч кучедалаш коммунист-шамыч деч тунемман.

9-ше МАРТЫШТЕ В. М. МОЛОТОВ ЙОЛТАШЛАН 50 ИЙ ТЕМЕ

Сталин ден Молотов йолташ-шамыч колхозник-ударник-шамычын первый Всесоюзный с'ездын президиумыштыжо. (1933 ий февраль).

ЛЕНИН ДЕН СТАЛИНЫН ВЕРНЫЙ СОРАТНИКШЫЛАН—
ВЯЧЕСЛАВ МИХАЙЛОВИЧ МОЛОТОВЛАН

Большевистский партийын Центральный Комитетше тыйым, Ленин ден Сталинын ӱшанле соратникшым, Советский правительствын руководительжым—тыйын витле иет темме кечын—шокшын саламла.

Шкендын пӱтынь сознательный илышет мучко тые большевистский партийын выдающийся деятельже да вожтьшо лийын, пашазе классын пашажлан, коммунизмын пашажлан кӱрылтде служитлет. 1905—1907 ийласе революцийын поражениймже деч вара реакцийын шучко ийлаштыже, пашазе движений нӧлталтмаш ийлаште, „Звезда“ ден „Правда“ эпохыште, первый мировой империалистический войнан тулыштыжо—тые, мемнан элыште пролетариат диктатура верч нойыде кучедалын, большевизмын знамяжым кеч кунамат кӱшнӧ кученат. Петроградский Военно-Революционный Комитет член улмет годым тые 1917 ий Октябрьыште кугу революционно-большевистский пашам ыштенат. Донбассысе, Украинысе, Москвасе партийный организаций-шамычын руководительышт лийын, ВКП(б) ЦК секретарь лийын ыштыме шкендын пашат дене, Советский правительствын главаже постышто шуко ий ыштыме шкендын пашат дене тые партийын да Советский Союзысо шемер-шамычын шокшын йӧратымашыштым да кугун пагалымашыштым заслужитленат.

Большевистский партийын виднейший вождьшо-шамыч гыч иктыже улмет дене, социалистический экономикын да у, коммунистический культурын кугу организаторжо улмет дене тые ленинско-сталинский тип политический деятельын эн сай качествыже-шамычым шке кӧргыштет воплотитленат. Тые марксизмын-ленинизмын идеяже-шамыч верч кеч кунамат последовательно кучедалынат да кучедал шогет, партий ден советский калыкын тушманышт ваштареш, троцкист, зиновьевец, бухаринец-шамыч да буржуазийын моло агентше-шамыч ваштареш партийын линийжым чакныде отстаиватлет.

Социализм эл шкенжын успехше да сеҥымашыже-шамыч дене шукыштыжо тыйын энергиетлан, ССР Союз Калык Комиссар-шамыч Совет Председатель постышто тыйын нойыде ыштыме пашатлан обязан. Партий ден эл ончылно шкендын устный ден печатный выступленийлаштет тые коммунистический обществым ыштыме великий пашан гигантский опытшым обобщатлет.

Тыланет, мемнан шерге друг ден йолташна, мемнан партийын благожлан, мемнан родинын благожлан, коммунизмын благожлан шуко, шуко ий тазалыкым да умбакыжат плодотворный пашам ыштен илашет уло чонна дене желатлена.

ВСЕСОЮЗНЫЙ КОММУНИСТИЧЕСКИЙ (большевик-шамыч) ПАРТИЙЫН ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЕТШЕ.

ССР Союз Калык Комиссар-шамыч Совет Председатель Вячеслав Михайлович Молотов йолташым Ленин орден дене наградитлыме нерген СССР Верховный Совет Президиумын

УКАЗШЕ

Большевистский партийым организоватлыме, Советский государствым ыштыме да пеҥгыдемдыме пашаште выдающийся заслугыжлан СССР Калык Комиссар-шамыч Совет Председатель Вячеслав Михайлович Молотов йолташым, тудын 50 ий темме кечыштыже, **Ленин орден** дене наградитлаш.

СССР Верховный Совет Президиум Председатель

М. Калинин.

СССР Верховный Совет Президиум секретарь

А. Горкин.

Ленинградский военный округ штабын

Оперативный сводкыжо-шамыч гыч

4 мартыште мемнан часть-шамыч Выборгский заливыште Тронгсунд (Ууран) олан да крепостьян Ууран Сарри островым да кум местечка-шамычым налыныт. Тронгсунд крепостьышто морской дальнебойный орудий-шамычан кум батарейым да шуко пулемет, винтовка, снаряд, патрон-шамычым налме.

Тиде кечыште противникын авиацийжым—южышто ужалтын огыл.

5 мартыште Карельский перешейкыште Выборгский залив районышто мемнан часть-шамыч Раван-Саари островым да Суонион-Сарри островым налыныт. Выборг—Сердоволь кӱртньӧ корнысо Карна—Салми станций деч торашге огыл улшо Кестеля местечкым налме.

5-ше ден 6-шо мартыште лийше южышто кучедалмаште противникын 24 самолетшым волтен шумо.

7 мартыште Северыште мемнан часть-шамыч Петсамо деч 153 километрлан югышкыла наутси олам налыныт, а Питкерант ола деч западышкыла Ладожский ерын северный серышт ыже Максиман-саари, Петеясаари, Паймионсаари да Хонкасаари остров-шамычым налме. Противникын 15 самолетшым волтен шумо.

8 Мартыште Выборгский заливыште мемнан часть-шамыч Есисаари местечкан Есисаари островым, Рахкасаари местечкан Катилансаари островым, Терва саари островым, Мустасаари островым, Хиетасаари местечкан островым налыныт.

Мемнан часть-шамыч 12 орудийым, 57 пулеметым, 2 миллион патроным руалтен налыныт. **Противникын 2 самолетшым волтен шумо.**

Вячеслав Михайлович Молотов

ВЯЧЕСЛАВ ЙОЛТАШ

1915 ий апрельын первый числалаштыже московский жандарм-шамычын начальникше полковник Мартынов пеш каньысыр койышан ыле. Пашазе организацийыш шўшкылт пурышо провокатор (предатель) шамыч Петроград гыч Москвашке „Вячеславын“ толмыжо нерген увертареныт. Тудым большевик-шамыч комитет полицийын тиддеч ончыч шалатыме большевистский организацийым Москваште уэш организоватлаш колтен, манын ойленыт.

Кугыжан слугаже-шамычлан жап нелэ ыле. Империалистический сар каен. Пашазе ден кресаньык-шамыч капиталист-шамычын парышышт верч колаш шонен огытыл. Нуно кредалаш отказеныт, забастовкаш шамычым тўҥалыныт. А Москваште большевистский организаций-шамыч пашам ыштеныт. Тидлан жандарм-шамыч янлыкла ыдешкеныт. Сыщик-шамыч пашазе районлаште шеҥгын коштыныт.

А Вячеслав йолташ—те ынде пален налын улыда, Вячеслав Михайлович Молотов улмаш. Полицийын капканже-шамыч йырваш шындыме ыле гынат, тудо шке пашажым чарныде ыштен шоген. Шкенжын паспортшым, вургемжым кажне кечын вашталтылын. Таче ик вере мален гын, эрлашыжым вес вере малашыже логалын.

Москваште Владимир Ильичын шужарже—Мария Ильинична Ульянова илен. Тудо Молотовым московский большевик-шамыч дене палластарен. Молотов йолташ нунын гоч Лефортовышто, моло районлаште большевистский группа-шамычым организоватлен.

Вашке Москваште вич тыгай группа-шамыч организоватлалтыт. 1 июньышто Сокольникыште лўмын гулятлаш толшыла койын, группа-шамыч гыч представитель-шамыч погынeныт. Нуно шым кече гыч „Измайловский зверинецын“ чодраштыже конференцийым погаш да Московский комитетым сайлаш решитленыт.

Тиде конференций лийын огыл. Сокольникыште лийше погынымаште провокатор лийын улмаш. Тудо большевик-шамычын планышт нерген да погынымаште кö-шамыч лийме нерген увертарен. Икмыняр кече гыч погынымаште лийше-шамычым чылаштымат арестоватленыт. Тунамак Вячеслав йолташымат петыреныт.

Икмыняр тылзе гыч Вячеслав Михайловичым арестанский вагонеш Сибирьыш—Иркутский губернийыш колтат.

Начальствын кўштымыжо почеш Молотов йолташ мўндыр Манзурк ялыште ила. Иркутск гыч ссыльный-шамычым этап дене поктен нангаеныт. Этап дене нангайыме годым пеш йöсö, нелэ сўретым ужалтын, шыдын кычкыркалымым колаш логалын, манын Вячеслав Михайлович возен. Но кеч могай нелэ условият большевикын вийжым пудыртен кертын огыл.

Вашке Вячеслав Михайлович деч ик йолташыже письмам налеш. Письмаште шинчалан койшо строка-шамыч деч посна шинчалан койдымо строка-шамыч лийыныт. Нунын ўмбак нашатырым тўчыктымек, чыла раш пале лийыныт. Шинчалан койдымо чернила дене Молотов йолташ ссылка гыч куржаш шонымыжым да тудлан иктаж могай паспортым колташ шўден возен.

Ссыльный Молотов йолташ Казань гыч колтымо книгам налын. Тиде книгам жандарм ден исправник-шамычат ончeныт. Но нимомат муын огытыл. А книган переплетыштыжо паспорт клеитлыме улмаш.

Куржмаш шотеш толын. Вячеслав Михайлович уэш Петербургышто. Адакат тудо подпольный пашам виян ышта. Тудын кажне шомакше кучедалаш ўжеш, тудын кажне листовкыжо ненавистный кугыжан тронжо ваштареш шогалаш ўжын. Тунам 1916 ий ыле. Великий 1917 ий лишемын.

С. Гарбузов.

Мондалтдыме вашлиймаш

1936 ийын 17-ше сентябрьже. Леве шыже кече. Спасский башня воктене пионер-шамычын колоннышт шога. Пелганҫе формышто галстук-шамыч йошкаргын койыт. Матросский упш-шамычын лентешышт возымо — „Артек“.

Тиде—чапланыше „Артек“ лагерьын пионерже-шамыч Йошкар площадьысе стройышто тарваныде шогат.

— Ончыко—шагом марш! —команда шергылтеш.

Чаткатан ошкылшо отряд Кремль кöргышкö пура.

* * *

Тиде кечылан ме шуко жап ямдылалтна. Ойлаш гына вет:

— „Артек“ Москвашке, Молотов йолташ деке кая!

Ятыр ий почела лагерь пионер-шамычын йöратыме йолташышт—советский правительствын главаже дене вашлийын. Тиде ганат обычай пудырталтын огыл. Но кушто вет вашлиймашыже лиеш! Кремльыште!

Тидын нерген пален налмек, пўтынь лагерь мучко куанымаш шарлыш. Костер этарыме площадкыште физкультурник-шамыч репетироватлаш тўҥальыч. Кўшнö, моделист-шамычын пöртыштышт, самырык техник-шамыч авиамодель-шамычым ямдыленыт. Теҥгыз серыште, биостанцийыште йоча-шамыч альбомым, коллекцийым погеныт.

Отряд-шамыч эн сай дисциплина, вашлиймашлан эн сайын ямдылалтшаш верч соревноватлаш пижыч.

Автобус-шамыч йоча-шамычым шынден, лагерь гыч тарванышт. Тунам „Артек“ лагерьысе йöратыме муро у вий дене шергылте:

Помним мы век
Артек, Артек!..

* * *

Ме Совнаркомын заседаний залыштыже, ўстел йыр шинчена. Кажнынат тўсна волноватлалтше. Минут еда Молотов йолташын лекшашлык омсашке ончална.

Кенета омса воктене йоча-шамыч совым кыраш да кычкыркалаш тўҥальыч. Шыргыжалын да кидшым нöлталын мемнам саламлен, Вячеслав Михайлович толеш. Ме чыланат тудым саламлен кычкырена. Чыланат пеш куаненна, тарванылына.

— Ну, „Артекыште“ кузе илымыда нерген мыланем каласкалыза, — Вячеслав Михайлович йодеш.

Тунам ме, вик ойлаш гын, öрын кайышна. Даже мемнан отрядласе эн боевой оратор-шамычнат öрыныт. Икте весынам ончен, кутыркален, воштылал шинчена, ме волноватлалтына, мыланна ловко огыл...

Вячеслав Михайлович мемнан öрмынам шижеш. Тудо ласкан шыргыжеш, мемнам öрмаш, вожылмаш деч корандынеже.

А ме „Докладчикын верже“ манын возыман ўстел деке лекташ нигузеат она тошт!

— Ну, тендан кокла гыч кö эн лўддымö?—Вячеслав Михайлович йодеш.

— Баразби, Баразби!—чыланат кычкырат.

Тиде—Баразби Хамгоков, самырык наездник-орденоносец, боевой рвезе...

— Ну, Баразби, — ойла Молотов,—лек, каласкале.

Баразби мемнам намысыш ыш пурто. Ўстел деке писын тольо да мемнан „Артекыште“ кузе илымына нерген—йўштылмö, могырым кўйыктымö, путешествоватлен коштмо, строитлыме, лудмо нерген каласкалыш.

— Ужамат, — Вячеслав Михайлович ойла,—тендалан канашыжат жап лийын огыл...

— Вет тидыже канымаш! —ме чыланат кычкырена.

Вячеслав Михайлович мемнан дене пырля веселан воштылеш.

— Шкендан артековский мурыдам мурялтыза,—Вячеслав Михайлович йодеш.

Кузе ме тунам мурышна! Молотов шкежат кидше дене эркын рўкален, мемнан почеш веселан мурыш.

Ме „Песня о родине“, „На линкоре“, „Юбилейная“ муро-шамычым мурышна, пытартышлан, шкенан возымо весела артековский частушка-шамычым тўҥална. Частушкышто куплет уло:

У „Артека“ на носу
Приютилась Суук-Су.

А Суук-Су—„Артек“ воктенысе дача, каныме пöрт. Лагерник-шамыч Суук-Сум „Артек“ дек ушаш шукертсек мечтатленыт. Тидын нерген Молотов йолташ шинчен.

Ме тиде мурым мурышна. Молотов воштылеш. Ме адакат тўҥална:

У „Артека“ на носу...

Тунам Вячеслав Михайлович кынел шогале да каласыш:

— Пеш шижам: тыланда Суук-Сум пуаш логалеш!

Тидлан кугу оваций дене ме вашмутым пуышна.

* * *

Молотов йолташ мемнан дене чылт йолташла мутланыш. Тудо чапле лагерьыште сайын канымек, школышто пашашке кўлеш семын пижаш кўлмö нерген ойлыш.

— Тылечда, йоча-шамыч, шуко йодылтеш,—мане тудо. Правительство руководительын кугу ўшанымашыжым да заботыжым шукташ ме мутым пуышна.

Могай жал: жап пеш писын эрта. Мыланна каяш жап—вет Вячеслав Михайловичым паша вуча. Прощалтышна. Йöратыме Сталинлан саламым каласаш кўштышна. Вячеслав Михайлович каласаш сöрыш да мыланна йолташ семын кидшым рўзыш.

Шкенам шарныде, ме Молотов йолташ почеш тыгыр жап таум ыштен кычкырышна. Прощанийлан эн сай мутым каласыме шуэш:

— Виян лийже Молотов!

— Виян лийже Сталин!

Боевой пионерский „ура“ залым шергылтара.

Адакат чатката да строгий колонна дене ме Кремль мучко каена. Москван лўшкышö уремлаш кыже лектына.

„Артекыште“ каҥыше
Лев Безыменский.

В. М. Молотов „Артекысе“ пионер-шамыч коклаште.

ПИОНЕРСКИЙ КОМНАТА—ВНЕКЛАССНЫЙ ПАШАН ЦЕНТРЖЕ ЛИЙМАН

Пионерский комната школлаште учебно-воспитательный пашам саемдымаште кугун полша. Пионерский комнатын сай пашаже йоча-шамычын успеваемостьышт ден дисциплинышт саемдаш, творческий пашаштым кушташ полша.

Мемнан республикыште шагал огыл пионерский комната-шамыч пашам сайын ыштат. Теве Шернур средний школышто старший пионервожатый Кузнецова йолташ пионерский комнатын пашажым сайын организоватлен. Пионерский комнатыште „Пионерская Правда", „Рвезе коммунист", „Ямде лий" да тулеч моло газета-шамыч, детский литература, журнал-шамыч улыт. Адак шашка, шахмат, домино, биллиард уло. Тыште йоча-шамыч яра жапыштым сайын канен эртарат. Тидын деч посна комнатыште пионерский актив пашам ышта: отряд советын заседанийже, звеньевой, отрядной сбор-шамыч эртаралтыт. Но але чыла школлаштак пионерский комнатын пашажым сайын организоватлыме манаш огеш лий. Ронго район, Шогальский средний школышто пионерский комнатлан ик эн сай классым ойрымо, но старший вожатый Мусина А. П. комнатыште пашам организоватлен огыл. А школа директор Яранцев йолташ ден завуч Бахтин йолгаш пионерский комнатын пашаже нерген шоналтенат огытыл.

Калык образований орган-шамыч да комсомольский организаций-шамыч школышто пионерский комнатын пашаже дене интересоватлен огытыл. Садланак 1938—1939 ше тунемме ийыште 375 пионерский комната ыле гын, тений тунемме ий тӱҥалмашеш 180 пионерский комната веле кодын. Школьный комсомольский организаций-шамыч тиде пашам аклен огытыл. Теве Сотнур средний школын директоржо Макаров В. Г. декабрь тылзыште приказ дене пионерский комнатым петырен. Кужер средний школыштат, Карамас НСШ-ат пионерский комнатым организоватлаш чыла условий уло, но старший вожатый да комсомольский организаций пионерский комнатым организоватлыме шотышто нимомат ыштен огытыл.

Ятыр школлаште пионерский комната уло гынат, модыш да тулеч моло оборудований ситышын уке. Теве Ронго средний школысо пионерский комнатыште шашка, шахмат, домино уке. Тиде шотышто вожатый Кельдышева школ директор Овчинников деч полышым йодын гынат, тудо кӱлешлан шотлен огыл. Комсомольский организаций ден школ директор-шамычлан умлаш жап—внеклассный пашам саемдашлан эн ондак кӱлеш условийым ыштыман. Сай пионерский комната—внеклассный пашан центрже. Пионерский комнатым йоча-шамычын шке творчествышт дене сылнештарыман, кажне звена, отряд-шамыч шкеныштын уголокыштым сӧрастарат. Пионерский комнатыште Ленин—Сталин уголокым ыштыман. Адак кажне тунемме четверть пытымашеш йоча шамычын тунемме пашаштым ончыктышо выставкым организоватлаш лиеш. Тыште отрядын, звенан, классын, тыгак посна йоча-шамычын сай паша опытыштым ончыктыман.

Комнатыште кажне кечын пионерский актив кокла гыч дежурный лийже. Тунемме деч моло яра жап годым вожатый-шамыч пионер-шамыч дене модышым, танцым, беседым, йӱкын лудмашым эртарышаш улыт.

Ф. Бахтин.

ОЛИМПИАДЫЛАН *сайын* ЯМДЫЛАЛТЫНА

Марбумкомбинатысе средний школын 8-ше классыштыже тунемше ЖЕНЯ ЧИКАЛИНА сайын сӱретлен мошта. Тудо йоча олимпиадыште шкенжын сӱретше-шамычым ончыкташ тӱҥалеш. Снимкыште: Женя „Мамлакат Нахангова Сталин дене" картиным ыштен пытара.

Фото М. Чуршуковын.

Школласе оборонный соревнований

Лӱйымаш дене соревнований

7-ше мартыште урок пытымек, чыла йоча-шамычак мӧҥгышкышт шаланен ышт кай. Кодшо 39 йоча-шамычышт куд винтовкым налын, строй дене тирыш кайышт. Нуно лӱйымаш дене школа кӧргысӧ оборонный соревнованийыште участвоватлат.

Теве тир. Ряд дене 6 стрелок-шамыч возынат. Военрук Павел Андреевич Житинкин командым пуыш:

— Огонь!

Кажне стрелок чыла пульым яблочкыш логалташ тыршен лӱят. 39 йоча-шамыч кокла гыч эн сайын 9-ше „Б" классыште тунемше Кремнев Павел лӱйыш. 50 очком налшаш гыч тудо 46 очком нале. Кокымшо верыш Бомбицкий Алеклекте, тудо Павел деч кок очколан гына шеҥгелнырак. А Черкасов, Потехин да Орлов Гриша чыланат 42 очко гыч налыныт. Коля Шароват начар результатым огыл ончыктен: тудын очкожо 40. Коля оласе оборонный соревнованийыштат участвоватлаш тӱҥалеш.

Тиде соревнованийлан йоча-шамыч кажне кечын тренировкым ыштен шогеныт.

Й. Федотов.

Йошкар-Ола,
7-ше школа.

ОКТЯБРЬСКИЙ МУРО.

Стих. Н. И. Казаковын. муз. Мироновын.

Кече лектын мландӱмбаке
Чӱчкалта да воштылеш.
Таче кечын калык-влакын | кок гана.
Шошо вӱдла мур лектеш.

Кӱшкӧ, кӱшкӧ знамянажым
Нӧлтена ме кече дек.
Шӱм гыч лекше мурынажым | кок гана.
Лай мардеж нангайже тек.

Эскадрилий вуй ӱмбалне,
Площадь мучко танк эрта.
Шыргыжалын шерге Сталин, | кок гана.
Калык-влакым саламла.

Рыҥ тошкалын патыр воин,
Уло мландым сургыкта.
Ший пеледыш семын койын | кок гана.
Пионерий муралта.

Эрык кечын у пиалжым
Муро дене моктена.
Талырак пайрем лӱшкалже, | кок гана.
Ӧрын ончыжо тӱня.

Ошкылча ме талынрак
Кӱртньӧ строй ден чыланат.
Илыш верчын Сталинлан | кок гана.
Кондена ме саламнам.

Мыланна возат

КОЛХОЗЛАН ПОЛШЫЗА!

Колхозлаште шошо ага пашалан ямдылалтмаш шукертак тӱҥалын. Колхозник-шамыч урлыкашым ямдылат, ял озанлык машина-шамычым ачалат, пасушко удобренийым—ломыжым, терысым, торфым луктыт. Имне кычкыме ӱзгарым тӱрыс ямдылат. МТС-лаште тракторист-шамыч вашке шке машиныштым ачален пытарат.

Йоча-шамыч, теат вет колхозлан шошо ага пашалан ямдылалтмаште полшен кертыда! Теве лудса.

840 килограмм ломыж

Мемнан колхоз шошо агалан виян ямдылалтеш. Ӱдышаш пырчым тӱрыс сортироватлен, сай амбарыш оптен шындыме.

Меат—Руя-Сола НСШ-ыште тунемше йоча-шамыч шкенан колхоз пашаште кертме семын полшена. Теве ик каныш кече годым ме Семенов Василий дене коктын 840 килограмм ломыжым поген, колхозлан пуышна.

Иванов Миклай.

Ронго район,
„1-ше март" колхоз.

Пырдыж газетым луктыт

Иван-Сола средний школышто тунемше ден пионер-шамыч колхозлан ломыжым, кайык терысым погат. Адак нуно пырдыж газетым лукмаште участвоватлат.

Теве шукерте огыл Якимов Артемий „У ноль" колхозлан 7 центнер ломыжым да ик центнер кайык терысым поген пуыш. Чемеков Александр „Нолькӱ" колхозышто пырдыж газетым редактироватла.

Димитриев Кориш.

Кужеҥер район,
Иван-Сола средний школа.

Йоча-шамычын полышышт

Йыван-Сола средний школышто тунемше шамычат ломыжым шуко погеныт.

Макаров Димитрий ден Казанцев Миклай „Друзья" колхозышто илат. 25 январьыште нуно шке колхозыштлан 28 центнерым поген пуышт.

„У нольо" колхозышто пионер ден тунемше-комсомолец-шамыч— Поликарпов Платон, Якимов Василий, Патрушев Николай, Патрушев Иван да Поликарпов Иван 9,5 центнер ломыжым 28 январьыште погеныт.

Моло колхозласе йоча-шамычат колхозлан эре полшен шогат.

Иванов Алексей.

Кужеҥер район.

Ира честный ыштен

Латкок ияш Ира Шайнутдинова Йошкар-Оласе 4-ше номеран школышто, 2-шо классыште тунемеш. Тудо ударница.

Ик гана кастене Ира оласе ик магазиныш каен. Магазиныште кӱвар ӱмбалне тудо редикульым (ӱдрамаш-шамычын кидеш кучен коштмо изи сумкашт) муын. Изиш шоналтымек, Ира тудым мӧҥгышкыжӧ наҥгаен. Эрлашыжым эр кинелын, тудо викак милици йыш куржын да редикульым тушко пуэн. Вашке милицийыш редикульын озаже толын, тудым озажлан пумо. Редикуль кӧргыштӧ 300 теҥге окса да 3.000 теҥге акаш документ-шамыч лийыныт.

Ира Шайнутдинова.

Ира Шайнутдинова честный ыштен. Тудо советский школьник лӱмым честный паша дене сулен.

Натуралист лукс

Мый Йошкар-Оласе ДТС пеленсе юный натуралист-шамыч кружокыш 1938 ийыште возалтым. Кружокышто кӧгӧрченым ончем. Гиде паша пеш интересный. Кӧгӧрчен уремыштат озаж деке чоҥештен толжо—вот мый могай кӧгӧрченым туныктен шуктынем. Мыйын ДТС-ш толын, вольерыш (четлыкыш) пурымем еда кӧгӧрчен-шамыч мый декем чоҥештен толыт, нуно вуйышко, вачышке шинчыт: ынде мый декем нуно тунемыныт. Кӧгӧрчен-шамычлан шӱрашым, тар-шӱрашым пукшем. Кеҥежым кӧгӧрчен-шамычем эше шуко лийыт.

КӦГӦРЧЕНЫМ ТУНЫКТЕМ

Сенаторов Сергей.

Йошкар-Ола,
7-ше школа.

★

Калык тушто-шамыч

1. Пӧртыштӧ кылма, уремыште огеш кылме.
2. Кайше-толшылан кидым пуа.

ЗАГАЙНОВ ВАСЯ колтен.
У-Тор'ял район,
Оршинский ср. школа.

* * *

3. Руэт, пӱчкат, но тудо ок ойырло.
4. Изаж дене куштен, шольыж деке кая.

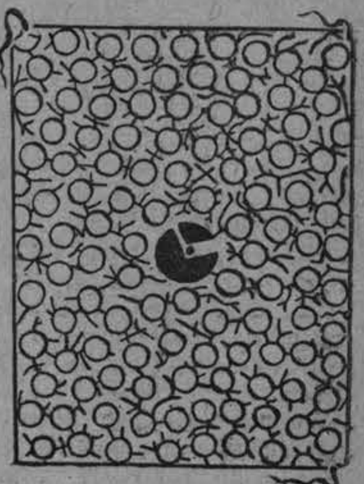
ПОТАПОВ МИКЛАИ колтен.
Йошкар-Ола,
Музыкально-театральный училище.

АНАГРАММА

Айдемын органже—
„О" буква дене,
А вес буква дене—
изи насекомый.

БУЛЫГИН КУЗЬМА колтен.
У-Тор'ял район,
Немда средний школа.

ЛАБИРИНТ

Куло кишкыже покшеке чыш пура? Могай корно дене тудо кая?

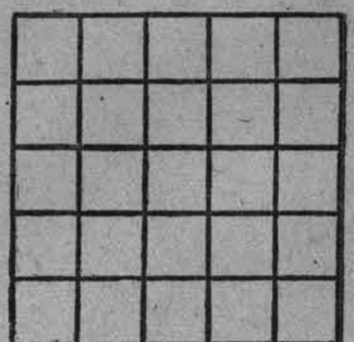
Колтен **ТОКМУРЗИН ВОЛОДЯ.**
Татарский АССР,
Красный Бор район,
Буймо средний школа.

Шарада

Индеш букван
Мыйын шарадем,
Йолеш чият кок слогем,
Вес кок слогшо ӱдыр лӱм.
Пытартыш слогым шке ешаре.
Чылаже—химический
реакцийлан полша.

УРАКОВ МИША колтен.
Марий-Турек
средний школа.

Головоломка

Кажне клеткылан ик буквам шындылза. Горизонтальысе мут-шамыч тыгай лийышт: 1. Вӱдым, южым качатлыме машина. 2. Самырык еҥ 3. Южный эл. 4. Тунемме здаций. 5 Каҥашымаш.

Горизонтальыште мутым правильно шындылыда гын, покшелнысе вертикальный клеткылаште знаменитый корабль лӱм лектеш

МОСКВИЧЕВ КОЛЯ ден **ИВАНОВ КОЛЯ** колтеныт.
Йошкар Ола.

СУН ЯТ-СЕН

(Колымыжлан 15 ий шуэш)

1925 ийын 12-шо мартыште китайский революцийын вождьшо Сун Ят-сен колен. Тудын колымашыже китайский калыклан неле йомдарыме лийын.

Владимир Ильич Ленин Сун Ят-сеным политический деятель улмыжлан кугун аклен.

Российыште лийше Великий пролетарский революций деч вара Сун Ят-сен шкенжым ленинизм могырыш шогышылан увертарен. Ленинын величийже, тудын идейже Сун Ят-сеным кучедалмашыш ӱжыныт. Ленин колымеке, Сун Ят сен шке шонымашыже дене Ленин деке обращатлен, возен: „Тӱнямбал историйын шуко курымлашты-же тӱжем дене вождь да ученый-шамыч лектеденыт. Нуно йытыра мут дене ойленыт, но нунын ойлымышт илышыш пурен огытыл. Тый, Ленин, тыге огыл. Тый ойленат да туныктенат веле огыл, но шке мутетым чынже денак шуктенат. Тый у элым ыштенат. ТЫЙ ПЫРЛЯ КУЧЕДАЛАШ МЫЛАННА КОРНЫМ ОНЧЫКТЕНАТ. Тый шке корныштет тӱжем дене чарак-шамычым верештынат, тыгаяк чарак-шамыч мыйын корнешемат верештыт. МЫЙ ТЫЙЫН КОРНЕТ ДЕНЕ КАЙЫНЕМ; мыйын тушманем-шамыч тидын ваштареш улыт гынат, но мыйын калыкем мыйым тидлан саламлаш тӱҥалеш. Тый коленат... но тыйым, великий еҥ, пызырналтше калык-шамыч курымеш шарнен илаш тӱҥалыт".

Сун Ят-сенын илыш корныжо—тиде китайский калыкын национальный эрыкше верч тайыде да самоотверженно кучедалмаш. Сун Ят-сен 1866 ийыште Кантон воктенысе Гуандун провинцийыште шочын. Революционный пашам тудо школышто тунеммыже годымак ышташ тӱҥалын. 1895 ийын 9 сентябрьыште Сун Ят-сен да тудын единомышленникше-шамыч Кантонышто первый гана вооруженный восстанийым ыштеныт, но тудо сеҥымашым ыштен огыл. Сун Ят-сенлан шылаш верештын.

СУН ЯТ-СЕН

Америкыш да Европыш миен, тудо социальный революцийын идейжым пален налеш, варажым Сун Ят-сен китайский революцийын кум тӱҥ принципшым: национализмым, демократизмым да социализмым провозгласитлен. Тиде принцип-шамыч Сун Ят-сенын ыштыме Гоминдан партий уставын первый параграфышкак пуреныт.

Первый принципыш—национализмыш—Сун Ят-сен Китайысе чыла калык-шамычым (манчжур, монгол, тибетец, татар да китаец шамычым) виян, независимый китайский национальный государствым ыштыше единый китайский калыкыш ушымо идейым пуртен.

Сун Ят-сенын кокымшо принципше—демократий, калыклан властьым пумаш, китайский калыклан гражданский права-шамычым пумаш.

Пытартышлан, Сун Ят-сенын кумышо принципше — калык благоденствий.

Сун Ят-сен 1905 ийыште „Союзный лигам" организоватлен. „Союзный лига" 1911 ий октябрьыште Учаныште восстанийым тарватен, варажым тиде восстаний пӱтынь Китай мучко шарлен. Шакше монархийым сӱмырал шумо. Китайский республика увертаралтын, а тудын президентшылан Сун Ят-сен сайлыме улмаш.

Вашке гражданский сар тӱҥалын да властьым реакционер-шамыч шке кидышкышт налыныт. Сун Ят-сенлан подпольный пашаш куснашыже верештын.

1919-20 ийлаште Сун Ят-сен реакционер шамычын шалатыме Гоминдан партийым уэш ыштен. Тудо китайский милитарист - шамыч*) ваштареш кучедалашлан революционный вийым чумыраш тӱҥалын. Но Сун Ят сен шке пашажлан пӱтынь илышыжым пуэн гынат, тудым сеҥымаш марте конден шуктен кертын огыл.

Чот черле улмыж годым, колышаш деч ончыч тудо Гоминдан партийлан СССР дене пырля келшен пашам ышташ сугиньым пуэн коден.

*) Милитарист—у мландым, колонийым да рынкым кучедалналашлан сарым ямдылыше-шамыч.

Сталин йолташ Сун Ят-сенын колымыжлан Гоминданын Центральный Исполнительный Комитетшылан соболезнованийым колтен, тушто возен:

„Российский Коммунистический Партийын Центральный Комитетше Гоминданын вождьшым да китайский калыкын эрыкше да независимостьшо верч, китайский государствын единствожо да самостоятельностьшо верч Китайын пашазе ден кресаньык-шамычшын национально - освободительный кучедалмашым организоватлышым йомдарыме нерген тендан дене пырля ойгыра...

Империализм деч утлышаш верч великий кучедалмашыште Гоминдан Сун Ят-сенын знамяжым кӱшкӧ нӧлтен шогаш тӱҥалеш, Гоминдан империализмым да тудын Китайысе агентше-шамычым йӧршын сеҥымешке тиде знамям честь дене нумал толеш, манын Российский Коммунистический Партийын Центральный Комитетше ӱшана.

Сун Ят-сен колен,—да Сун-Ят-сенын пашаже ила, Сун Ят-Сенын сугиньыжо-шамыч илат да пеҥгыдемыт!"

Сун Ят-сенын колымыжлан 15 ий шуэш Китайский калык шке вождьшын исторический сугиньыжо-шамычым шарна. Единый антияпонский национальный фронтым коммунистический партий да Гоминдан вуйлатат. Тиде единый фронт шке знамяшт дене Сун Ят-сенын кум принципше-шамыч корно дене кая. Сун Ят сенын туныктымашыже — китайский калыкын империализм деч утлышаш верч кучедалмаште боевой знамя улеш.

М. МАЛЯР.

Отв. редактор—
И. М. МУЗУРОВ.

Уполн. Марглавлита № А—242. Йошкар-Ола, Маргосиздатын типографийже.